

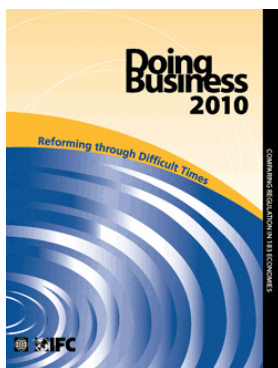
Autors:

Mg.iur. Marcis Liors Skadmanis, Lielbritānijas diplomēts jurists (marcis.skadmanis@bccbaltic.co.uk) un the Latvian-British Chamber of Commerce izpilddirektors.

-- -- --

Lielbritānijas komerciesības

Latvijas iedzīvotājam, kā arī citiem ārvalstu interesentiem ir plašas iespējas veidot un attīstīt savu uzņēmējdarbību Lielbritānijā, šis valsts ekonomiskā labklājība, vēsturiski politiskā stabilitāte un uzņēmējdarbībai draudzīgie un stabilie normatīvie akti piesaista jaunos uzņēmējus no visas pasaules.

Kā liecina Pasaules Bankas „Doing business 2010” indeksa dati, tad Lielbritānija pasaulē ieņem 6. vietu „Biznesa uzsākšanā”, 5. vieta „Investoru aizsardzībā” un 8.vieta „Uzņēmumu likvidēšana”, ja salīdzinām ar Latvijas rādītumiem, tad biznesa uzsākšanai ir 13. vieta, investoru aizsardzībai ir 11. vieta un uzņēmumu likvidēšanā Latvija ieņem 15. vietu. Lielbritānijas galvaspilsēta Londona ir pasaules vadošo finanšu un uzņēmējdarbību centra- krustpunkts, piesaistot uzņēmumus no visas pasaules, kā arī patērētājus.

Uzņēmējdarbības uzsākšana Lielbritānijā nav pārāk dārga. Lielākos izdevumus veido telpu īre, kā arī darbības attīstīšana. Dibinot uzņēmumu Lielbritānijā, jāņem vērā biznesa vietu, finansēm, nodokļiem, apdrošināšanu, naudas plūsmu, darba tiesībām un citiem svarīgiem apstākļiem.

Uzsākot šo procesu, svarīgi izvēlēties atbilstošu uzņēmējdarbības veidu. Lielbritānijā šai ziņā ir vismaz piecas iespējas:

- individuālais uzņēmējs (pašnodarbinātais);
- līgumsabiedrība (pašnodarbinātais);
- partnersabiedrība ar ierobežotu atbildību;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību;
- publiska akciju sabiedrība.

Individuālais uzņēmējs

Individuālais uzņēmējs ir vienkāršākā uzņēmējdarbības forma, kad pašnodarbinātais ir vienīgais īpašnieks savam uzņēmumam. Lai reģistrētos, jāaizpilda īpaša pieteikuma forma "HM Revenue & Customs" pārstāvniecībā, jābūt reģistrētam arī nacionālajā apdrošināšanā ("National Insurance Number"). Ja šāda numura nav, jāgriežas "Job Plus" centra filiālē, kur nozīmē intervijas laiku, lai iztaujātu par paredzamo individuālo uzņēmējdarbību.

Individuālais uzņēmējs ir pilnībā atbildīgs par sava uzņēmuma parādiem, viņš uzņemas visu risku un par neveiksmēm atbild ar personīgajiem ienākumiem. Juridiski nav atšķirības starp pašnodarbinātā personīgajiem un uzņēmuma aktīviem, tāpēc, ja business nav veiksmīgs, kreditoriem ir tiesības atsavināt arī personīgo mantu, piemēram, māju, automašīnu vai citus līdzekļus, lai segtu parākus.

Autors:

Mg.iur. Marcis Liors Skadmanis, Lielbritānijas diplomēts jurists (marcis.skadmanis@bccbaltic.co.uk) un the Latvian-British Chamber of Commerce izpilddirektors.

--- --

Līgumsabiedrība

Līgumsabiedrība ir divu vai vairāku cilvēku kopuzņēmums uz savstarpēja partneru līguma pamata. Dalībnieki pilnībā atbild par uzņēmuma saistībām un parādiem, kā arī par zaudējumu atlīdzināšanu. Tas ir salīdzinoši riskants biznesa veids, jo pastāv arī konfliktu iespējamība starp partneriem.

Līgumsabiedrībām obligāta iekšējā grāmatvedība, nodokļu uzskaitē (arī PVN, ja līgumsabiedrība ir reģistrēta kā PVN maksātāja). Ja dalībnieks aiziet no sabiedrības, atbildība par nodokļu nomaksu tik un tā viņam paliek (nevis pārējiem partneriem, kā bija agrāk). Līgumsabiedrības dalībnieki var sadalīt darba pienākumus un slodzi savā starpā, rakstiski par to vienojoties.

Jābūt vērīgam ar nodokļu jautājumiem, katram dalībniekam ir jāiesniedz P/SE/1 veidlapa, lai nodokļi tiktu atskaitīti kā no privātpersonas / pašnodarbinātā. Līgumsabiedrības dalībnieki var sadalīt darba pienākumus un slodzi savā starpā rakstiski vienojoties.

Lai vienkāršāk izprastu par līgumsabiedrību, tad ir jāizprot līgumsabiedrības līguma formas saturs, līguma mērķis ir nodrošināt rakstveida izteiktu darbības struktūru, kas nosaka katra dalībnieka atbildību, tiesības, peļņas/saistību sadali, kā arī noteikumus, kādā veidā sadarbība var tikt pārtraukta. Šis līguma saturs attiecas uz neierobežotu līgumsabiedrību, savukārt „partnersabiedrībām ar ierobežotu atbildību” būs nepieciešamas dažas izmaiņas, jo līguma saturs tiek piemērots arī tām.

Saturs: 1) Uzņēmuma nosaukums vai dalībnieku vārds/uzvārds, piemēram, Marcus&Co īpašumu aģenti, 2) Uzņēmuma dibināšanas datums, 3) Uzņēmējdarbības veids, 4) Uzņēmuma adrese, 5) Pašu kapitāls, 6) Ieguldījumi, 7) Īpašumtiesības, 8) Dalībnieku loma, 9) Lēmumu pieņemšana un balsošanas tiesības, 10) Peļņas un zaudējumu sadale, 11) Atbildības sadale, 12) Uzņēmuma bankas konts/skaidrās naudas pārvaldīšana, 13) Konti, 14) Tiesības uz brīvdienām, 15) Slimība un nespēja, 16) Aiziešana pensijā, 17) Jaunu dalībnieku iesaistīšana uzņēmējdarbībā, 18) Atskaitījumi un tiešie izdevumi, 19) Uzņēmuma likvidācija, 20) Dalībnieka nāve, 21) Negodīga konkurence, 22) Dalībnieka atlaišana, 23) Paraksti.

Partnersabiedrība ar ierobežotu atbildību

Likums ierobežo šādu uzņēmumu atbildību vispārējos tirdzniecības un saistību parādos, bet individuālie partneri nevar ierobežot personīgo atbildību pienākumu nepildīšanas gadījumos. Šāda veida uzņēmējdarbība ļauj profesionālajām sabiedrībām (piemēram, juridiskajiem vai grāmatvedības birojiem) iegūt nelielu drošību riska situācijās. Partnersabiedrības ar ierobežotu atbildību uzbūvi veido vismaz divi partneri

Autors:

Mg.iur. Marcis Liors Skadmanis, Lielbritānijas diplomēts jurists (marcis.skadmanis@bccbaltic.co.uk) un the Latvian-British Chamber of Commerce izpilddirektors.

--- --

(fiziskas vai juridiskas personas). Tām nav akciju kapitāla, bet kapitālu iemaksā un apjomu nosaka partneri līgumsabiedrības līgumā.

2000. gada likums "Par partnersabiedrībām ar ierobežotu atbildību" paredz sabiedrības juridiskos pamatus, bet pārvaldīšanas struktūru nosaka līgumsabiedrības līgums. Partnersabiedrības ir nošķirtas no Lielbritānijas uzņēmumu ienākuma nodokļa maksāšanas, ja to veido partneri (Lielbritānijas nerezidenti) un ja šī sabiedrība īsteno savas aktivitātes tikai un vienīgi ārpus Lielbritānijas.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību, ko veido tās dalībnieki, ir visbiežāk sastopamā uzņēmējdarbības forma. Tāpat kā individuālais uzņēmējs vai līgumsabiedrība, tā ir neatkarīga juridiska persona. Direktoru un dalībnieku atbildība ir ierobežota. Dibinot tiek izveidota autorizēta pamatkapitāla daļu pakete, kas nosaka arī dalībnieku ierobežoto atbildību apjomu. Sabiedrība pieder tās dalībniekiem, kuriem savukārt pieder šī uzņēmuma pamatkapitāla daļas. Likums nosaka, ka parasti par katru kapitāla

daļu dalībnieks saņem arī balsošanas tiesības un viņam ir tiesības piedalīties nozīmīgu lēmumu pieņemšanā. Maza uzņēmuma direktors parasti ir arī tā dalībnieks.

Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību ir jāorganizē vismaz viena ikgadēja sanāksme visiem tās dalībniekiem pirmo 18 mēnešu laikā pēc uzņēmuma nodibināšanas un vismaz 15 mēnešus pēc pirmās sanāksmes. Gada deklarācija ir jāiesniedz Uzņēmumu reģistrā, apkopojot informāciju no gada pārskata. Šī informācija pēc tam ir pieejama publiskai apskatei

Uzņēmumu reģistrā. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību veic arī uzņēmuma ienākuma nodokļa maksājumus.

Publiska Akciju Sabiedrība

Akciju sabiedrības veido lielākie uzņēmumi, ja dibināšanas pamatdokuments nosaka, ka šī sabiedrība ir publiska uzņēmums.

Uzņēmumu reģistrs šādu sertifikātu izdod tikai tad, ja publiskā uzņēmuma akciju kapitāls nav mazāks par 50 000 vai 65 000 sterliņu mārciņām (atkarībā no reģistrācijas vietas Apvienotajā Karalistē). Šo prasību stingri ievēro.

Pievienotās vērtības nodoklis (value added tax vai VAT)

Autors:

Mg.iur. Marcis Liors Skadmanis, Lielbritānijas diplomēts jurists (marcis.skadmanis@bccbaltic.co.uk) un the Latvian-British Chamber of Commerce izpilddirektors.

Visos uzņēmējdarbības veidos pievienotās vērtības nodoklis jāmaksā tajā rajonā, kur atrodas uzņēmums. Lielbritānijā un Ziemeļrijas Apvienotajā Karalistē juridiskām un fiziskām personām ir pienākums reģistrēties arī kā PVN maksātājiem, ja:

preces tirgo Lielbritānijā;

preces importē Lielbritānijā un tālāk tirgo pa daļām;

notiek distances pārdošana.

PVN pamatlikme no 2010. gada 1. janvāra ir 17,5%. PVN reģistrācija Lielbritānijā ir iespējama gan personīgi, gan ar pārstāvja starpniecību. Plašāka informācija ir pieejama oficiālajā nodokļu pārraudzības iestādē: www.hmrc.gov.uk/vat/index.htm.

***

Uzziņai:

Praktiski padomi un palīdzība uzņēmējdarbībā: www.businesslink.gov.uk

Tirdzniecības un rūpniecības departaments: www.dti.gov.uk

Lielbritānijas ieņēmumu dienests un muiža: www.hmrc.gov.uk/index.htm

